

Chlebda, Wojciech

'Po owocach ich poznacie'. Wystąpienie
28 I 2011 z okazji ofiarowania
Profesorowi Jerzemu Bartmińskiemu
tomu "Etnolingwistyka a leksykografia"

Etnolingwistyka 23, 280-281

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

modeli pojęciowych wiązanych w tekstach z danym słowem.

W dyskusji, w której głos zabrali prof. prof. Jerzy Bartmiński, Hanna Popowska-Taborska, Maciej Abramowicz, Ewa Kołodziejek, Jadwiga Zieniukowa oraz Aleksandra Niewiara i Urszula Majer-Baranowska, podniesiono m.in. problem adekwatności analiz opartych na definicjach leksykograficznych do tego, co w języku realne. Padły także pytania dotyczące reguł wyodrębniania poszczególnych modeli oraz kwestii profilowania.

W drugiej części obrad prof. **Maciej Abramowicz** omówił *Aktualne problemy i plany Konwersatorium EUROJOS – wokół projektu „JOS Słowian i ich sąsiadów na tle porównawczym”*. Poinformował zebranych o powstaniu instrukcji metodologicznej precyzyjnie ujmującej sposób postępowania autorów opracowań powstających w ramach projektu EUROJOS.

Określił również podstawę materiałową, którą stanowią: a) dane systemowe zaczerpnięte ze słowników; b) dane ankietowe (postulował przeprowadzenie ankiety analogicznej do Ankiety Słownika Aksjologicznego, tzw. ASA), c) oraz dane testowe pochodzące z korpusów poszczególnych języków reprezentujące przede wszystkim współczesny styl potoczny. W kolejności komunikat o stanie przygotowań tomów DOM, EUROPA, WOLNOŚĆ, PRACA, HONOR przedstawiła dr Iwona Bielińska-Gardziel. Na posiedzeniu zaplanowano także dalsze działania komisji związane z udziałem w XV Międzynarodowym Kongresie Słowistów w Mińsku w 2013 r.

Nowymi członkami KE KJ PAN w 2010 r. zostali: dr hab. Jan Kajfosz (UŚ Katowice), dr hab. Agnieszka Mikołajczuk (UW Warszawa), dr hab. Aleksandra Niewiara (UŚ Katowice).

Wojciech Chlebda

Po owocach ich poznacie. WYSTĄPIENIE
28 I 2011 Z OKAZJI OFIAROWANIA
PROFESOROWI JERZEMU BARTMIŃSKIEMU
TOMU *Etnolingwistyka a leksykografia*

Nikomemu spośród zebranych nie trzeba tłumaczyć sensu biblijnej frazy *Po owocach ich poznacie*. Gdyby owoce 50 lat pracy naukowej Profesora Jerzego Bartmińskiego chciał tu przed nami wyłożyć, zapewne nie starczyłoby powierzchni tego ogromnego stołu, przy którym zbierają się komitety i komisje Polskiej Akademii Nauk. A gdyby zechcieć dołożyć do nich prace, które by bez Jerzego Bartmińskiego nie powstały – to znaczy te, które powstały z bezpośredniej lub pośredniej inspiracji Profesora – zajęlibyśmy pewnie stoły całego XXVI piętra Pałacu Kultury i – *nomen omen* – Nauki. Same tylko bibliografie prac napisanych przez Jerzego Bartmińskiego i powstałych w Jego kręgu, to dzisiaj już cztery pokaźne książki. W tym roku zaś mija 50 lat od dnia, kiedy lubelski student Jurek Bartmiński – już wtedy będący autorem siedmiu czy ośmiu publikacji – uzyskał magi-

sterium. Po 50 latach możemy powiedzieć, że tamten cenzus był początkiem jednej z bardziej niezwykłych karier w polskiej humanistyce. Co takiego dało nam tych 50 lat?

Nie sposób mówić tu w tej chwili, jakimi drogami od dialektologii i fokolorystyki szedł Jerzy Bartmiński ku etnolingwistyce; zrobią to historycy powojennej nauki polskiej. Ale jest faktem, że publikacja 30 lat temu zeszytu próbnego *Słownika ludowych stereotypów językowych* pod redakcją Jerzego Bartmińskiego stała się kamieniem węgielnym położonym pod gmach instytucji intelektualnej, zwanej dziś „lubelską szkołą polskiej etnolingwistyki”, gmach wielopiętrowy już, o otwartych na oścież drzwiach, przez które wchodzi coraz to nowsze pokolenia – teraz nie tylko już językoznawców i nie tylko polonistów, a ostatnio nie tylko nawet slawistów. Dzięki wyobraźni i gigantycznej pracy Jerzego Bartmińskiego stała się polska etnolingwistyka swego rodzaju syntezą nauk humanistycznych, zwornikiem nauk o człowieku, podjęła bowiem, i to skutecznie, podstawowe kwestie antropologiczne: pytania o miejsce człowieka w świecie i o jego relacje z rzeczywistością, pytania o hierarchię wyznawanych w da-

nej wspólnocie wartości, pytania o pamięć zbiorową i zbiorową tożsamość, o stosunek do kulturowego i historycznego dziedzictwa przeszłości, do drugiego człowieka i innych wspólnot ludzkich. Pewnie dlatego, że etnolingwistyka szuka odpowiedzi na tak podstawowe pytania, nurtujące zarówno całe wspólnoty narodowe, jak i każdego myślącego człowieka, stała się ona dyscypliną nie tylko ważną, ale i atrakcyjną, przyciągającą rzesze młodych adeptów. Myślę, że życiowym osiągnięciem Profesora są nie tylko te setki prac, które napisał i którymi co roku niezmiennie nas obdarza, ale i ta wspaiała, wielobarwna międzynarodowa brać etnolingwistów, wielka rodzina badaczy, która, jak to rodzina, stale się powiększa, nie czekając na becikowe, na dotacje, na profity. Rodzina perspektywiczna, rodzina z wielką przyśrością.

Najmłodszym i szczególnym dzieckiem w tej rodzinie jest Konwersatorium EUROJOS, powite szybko i bez bólu przy akuszerskiej pomocy Instytutu Sławistyki PAN w Warszawie, przywitane z radością i zainteresowaniem, już nie raczkujące, lecz stawiające pierwsze samodzielne kroki. Jako opolaninowi jest mi niezmiernie miło, że jeden z tych pierwszych kro-

ków Konwersatorium postawiło na Opolszczyźnie, gdzie w roku 2009 odbyło się pierwsze z metodologicznych spotkań EUROJOS-u poświęcone metodom wydobywania informacji etnolingwistycznie relewantnych z różnego typu słowników. Zdaliśmy sobie w Kamieniu Śląskim sprawę z faktu, że to spotkanie odbywa się w roku 70-lecia Profesora Bartmińskiego, i jednogłośnie postanowiliśmy tom materiałów tego seminarium – książkę *Etnolingwistyka a leksykografia* – poświęcić naszemu znakomitemu inspiratorowi. Z radością mogę dziś tę książkę Jubilatowi wręczyć.

70-lecie urodzin, 50-lecie pracy naukowej i 30-lecie etnolingwistyki; jakkolwiek liczyć, daje to równe 150 lat. Skromnie czcimy tak wielki jubileusz, ale serdecznie. Czujemy dzięsięciolecia tej pracy, bez której nie ma kołaczy – a wszyscyśmy z Twojego, drogi Jerzy, kołacza łamali po pożywnym kawałku. Przyjmij tę księgę od wszystkich, którzy za Tobą od 50 lat idą – czasem w sporach, nawet w ostrej polemice, zawsze jednak z szacunkiem i wdzięcznością za to, że dzieło, które stworzyłeś, pomaga nam jaśniej odpowiadać na pytania pierwsze: Skąd przychodzimy? Gdzie jesteśmy? Dokąd zmierzamy?

Alicja Chybińska

KONFERENCJA KOGNITYWISTYCZNA
„POJĘCIA. OD KONCEPTUALIZACJI DO
REPREZENTACJI”, 9–10 IX 2010, KRAKÓW

Kraków pogłębia swój związek z kognitywistyką, o czym świadczy kolejne już spotkanie dotyczące tej młodej, ale prężnie rozwijającej się nauki. Po cyklu „krakowskich konferencji kognitywistycznych”, organizowanych od

kilku lat przez studentów i pracowników naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ) w Krakowie¹, 9 i 10 września 2010 r. odbyła się konferencja kognitywistyczna zatytułowana „Pojęcia. Od konceptualizacji do reprezentacji”². Różniła się ona od wcześniejszych liczbą uczestników oraz wysokim poziomem merytorycznym prezentowanych referatów³; ponadto wiązała się z otwarciem na UJ nowego kierunku – kognitywistyki.⁴

¹ Dotychczas odbyły się cztery konferencje: w roku 2007 („W stronę sztucznej inteligencji”), 2008 („W poszukiwaniu straconego paradygmatu...”), 2009 („Język odnaleziony...”) i 2010 („W cieniu zakwitających anomalii”). Strona: www.kognitywistyka.eu/ [dostęp 26.10.2010].

² Strona konferencji: www.kognitywistyka.edu.pl/ [dostęp 26.10.2010].

³ Abstrakty wystąpień są dostępne na: www.kognitywistyka.edu.pl/konferencja/files/ksiazka_abstraktow.pdf [dostęp 29.10.2010].

⁴ Zakład Filozofii Logicznej i Kognitywistyki, Instytut Filozofii UJ.